

Arbetsplan 2020-2021

*Södersunda
skola*

Behandlad av lärarkollegiet: 7.5.2020

Behandlad av Hem- och skola: 13.5.2020

Godkänd av Kst: 8.6.2020

1. MÅLSÄTTNING OCH VERKSAMHETSIDÉ

Etiska grundvärderingar	sid. 4
Mål för elevernas handlingsberedskap och uppträdande	4
Undervisningssyn	4
Kunskapssyn	5
Skolans drogpolicy	5
Miljöfostran	5
Självstyrelsen i undervisningen	5
Jämställdhet mellan könen	5
Skolans självvärdering	6
It i undervisningen	6

2. SKOLANS TIMRESURS

Användning	7
Stöd i lärande	7

3. UNDERVISNINGSARRANGEMANG

Tyngdpunktsområden och teman	8
Undervisning utanför skolan	8
Samplanering	9
Inledande samlingar	9
Elevinflytande	9

4. KLASSAMMANSÄTTNINGAR OCH GRUPPINDELNINGAR

Beskrivning av principen	9
Förteckning över klasser och grupper	10

5. SKOLANS TRYGGHETSPLAN och SAMARBETET MED HEMMEN

Elevvård och -handledning	10
Hälsovård	10
Mobbning	10
Samarbete	10
Information	11
Föräldramöten och –besök	11
Utvecklingssamtal	11

6. UTVÄRDERING

Utvärdering av skolans verksamhet	12
Utvärdering av eleverna – bedömning	12
Elevernas egen utvärdering	12

7. SKOLANS TIMPLAN

Timplanen för läsåret	13
-----------------------	----

8. FRAMTIDEN

14

BILAGOR

Kontaktpersoner	14
Trivselregler	15
Skolans samlade planer:	16
Jämställdhetsplan	
Handlingsplan vid misstankar om mobbning	
Handlingsplan för utåtagerande elever	
Trygghet; krisplan, och räddningsplan	
Skolans ämnesplaner; kunskapsstoff och tyngdpunktsområden årskursvis	
Dyslexiplan SÅHD	
Åtgärdsprogram	
Omdömesblankett åk 1-2	
Betygsblankett åk 3-6	
Läsårets arbetstider och lov dagar	

1. MÅLSÄTTNING OCH VERKSAMHETSIDÉ

Etiska grundvärderingar

Skolan följer de riktlinjer som finns i Landskapets Läroplan för den åländska grundskolan. Hos eleverna i vår skola vill vi speciellt utveckla förmågan att verka tillsammans med andra och respektera liv och jämlikhet.

Det vill vi uppnå genom delvis åldersblandade grupper, genom att skapa tillfällen då vi diskuterar värderingar och attityder och genom att hela skolans personal är förebilder till positivt och ansvarsfullt beteende.

Mål för elevernas handlingsberedskap och uppträdande

Eleverna lär sig samarbete och respekt samt får modell för sunda levnadsvanor.

Målet för elevernas uppträdande står att läsa i skolans trivselregler:

- Vi ser till att ingen lämnas utanför gemenskapen i skolan
- Vi uppträder artigt och hövligt mot elever, lärare, personal och gäster
- Vi är aktsamma om varandras och skolans saker
- Vi använder ett vårdat språk
- Vi uppmuntrar till att använda sunt förnuft

Trivselreglerna, som utformats av klass- och elevråd, Hem och skola och lärare, finns i sin helhet som bilaga. Trivselreglerna utvärderas varje läsår, och uppdateras vid behov. Alla lärare är medvetna om trivselreglerna, och omfattar dem. Lärarna ansvarar för att de implementeras hos eleverna. Vid förseelser förväntas lärarna reagera och agera. Åtgärder och konsekvenser är

- samtal enskilt, eller i grupp med alla inblandade
- samtal till hemmet av berörd lärare
- rektorssamtal
- utvisning ur klass (disciplinär åtgärd, dokumenteras)
- kvarsittning (disciplinär åtgärd)
- skriftlig varning av rektor
- beslut om avstängning under en vecka, av rektor i samråd med kollegiet. Lämpliga stödåtgärder sätts in.

Betyget i ansvar och samarbete beskriver hur elev följer skolans regler.

Undervisningssyn

Elever är olika, och har olika sätt att lära sig. Alla lärare ska ta hänsyn till detta i sin undervisning genom att utgå från elevernas styrkor.

Vi strävar efter att så ofta som möjligt i vår undervisning utgå från elevernas referenser och frågor.

Målen med undervisningen i de olika årskurserna ska framgå för eleverna och vårdnadshavare under utvecklingssamtal och föräldramöten. Skolans arbetsplan med ämnesplaner samt den åländska läroplanen med bedömningskriterier finns på skolans hemsida och på Wilma.

Vi betonar differentiering i undervisningen. Detta förutsätter hanterliga gruppstorlekar.

Kunskapssyn

Skolan följer Läroplanens anvisningar gällande målsättning, riktlinjer och huvudmoment för de olika läroämnena. Vår kunskapssyn utgår från att eleverna är olika, har olika behov och olika möjligheter att inhämta kunskap och redovisa sin kunskap.

Skolans drogpolicy

Undervisning kring tobak, alkohol och narkotika ges av skolans lärare enligt den nu gällande läroplanens förslag och de riktlinjer som finns i den handbok som tagits fram i samarbete mellan Landskapsregeringen och Folkhälsan på Åland. Alla klasslärare arbetar förebyggande med mål att stärka elevernas självkänsla att våga stå emot gruppträck, bl a med hjälp av KiVa-skolas material och läromedlet Livskunskap.

Eleverna i åk 5 och 6 ska ges tillfällen att reflektera och diskutera kring drogproblematisering utgående från autentiskt material ss tidningsartiklar, nyhetsinslag etc. Målet är att medvetandegöra eleverna. Åk 5-6 deltar i Folkhälsans projekt Tobaksfri duo.

Skolan samarbetar med föreningen Hem och skola, polis, skolhälsovård och olika föreningar och organisationer som har som uppgift att informera barn och ungdom kring ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel).

Rökning och bruk av alkohol eller andra droger är inte tillåtet på skolans område.

Skulle en elev av skolans personal påträffas påverkad av alkohol, droger eller rökande tobak/e-cigaretter, även utanför skolans verksamhetstider och -områden, kontaktas hemmet av skolan. Alla skolans vuxna ska redan vid misstankar om missbruk i skolan kontakta skolföreståndaren som då tillsammans med klassens lärare undersöker och utreder förhållandena. Eleverna och deras vårdnadshavare ska vara medvetna om denna policy.

Policyn diskuteras under klassmöten, föräldramöten och HoS-möten.

Miljöfostran

De olika årskurserna studerar miljölära inom ramen för ämnena omgivningskunskap, biologi, geografi, fysik och kemi och samhällskunskap. Vi vill medvetandegöra eleverna om att de med sitt eget handlande kan påverka sin närmiljö genom att

- delta i skolans källsortering av papper, kartong, glas, metall, kompost etc.
- vi återanvänder material, och försöker att inte slösa på skol- och arbetsmaterial
- personalen uppmärksamgör eleverna på ekologisk och klimatsmart mat och säsongens råvaror
- vi arbetar medvetet för att minska skolans elförbrukning genom att släcka onödig belysning och stänga datorer efter användning
- förlägga friluftsflykter i närmiljön
- gemensamt städa skolgården inför våren

Självstyrelsen i undervisningen

I årskurserna 1-2 berörs ämnet i omgivningskunskap vid de tillfällen då hemkommunen, Åland och Finland behandlas. Ålands geografi, historia och självstyre behandlas i årskurserna 3-6.

Jämställdhet mellan könen

Jämställdhet mellan könen ska genomsyra vår verksamhet, och hela personalen har ett uttalat ansvar att ge modell för detta. Skolans personal strävar efter att ge alla elever lika mycket talutrymme, uppmärksamhet, representation etc.

För att inte förstärka eventuellt könsrollstänkande hos eleverna undviker vi fasta undervisningsgrupper som enbart består av flickor eller pojkar i ämnen som gymnastik och slöjd. Däremot kan vi vid behov bilda flick- och pojkgupper, t ex. för diskussioner kring frågor om pubertet, självkänsla och självbild.

Eleverna medvetandegörs om ansvaret för den gemensamma arbetsmiljön och ett gemensamt ansvar för medmänniskan. Elever och personal ska, oavsett kön, i skolan bemötas på ett jämbördigt sätt med likvärdiga förväntningar, krav och rättigheter.

Arbetet ska genomsyra vardagen, och kan betonas genom metoderna

- fadderverksamhet då äldre elever arbetar med nybörjarna
- tillfällen då värderingar och attityder diskuteras i klass och på samlingar
- användandet av arbetsmaterialen KiVa-skola och Livskunskap regelbundet under lektionstid
- klassråd och elevråd då t.ex. gemensamma normer eller aktuella problem diskuteras

Skolans självvärdering

Skolan deltar i åländska och nationella utvärderingar och kunskapsprov. Resultaten från dessa kan fungera riktgivande vid planering av undervisningsstoff och -metoder.

Speciallärare och klasslärare utför årligen gruppsscreeningar i avkodning, läsförståelse och rättstavning samt matematik för samtliga årskurser, se bilaga.

Eleverna i åk 5-6 utvärderar regelbundet det egna arbetet, men även skolgången i stort.

Utvärderingarna ger värdefull information och ska användas som utgångspunkter i klasslärarens fortsatta planering. Även åk 3-4 har regelbundna muntliga och skriftliga utvärderingar.

Eleverna deltar under läsåret i utvärdering av skoltrivsel baserade på förbundet Hem och Skolas material eller motsvarande.

Kollegiet och hela personalen strävar efter att kontinuerligt, genom samplanering, personalsamtal, medarbetarsamtal och personalmöten, utvärdera och utveckla verksamheten.

It i undervisningen

Skolan skall ge alla elever möjlighet att fungera i en digital vardag. Skolans datorer och surfplattor är hjälpmedel vid skriv- och läslärande, vid informationssökning, presentation av elevarbeten, vid kreativt arbete och vid bekräftande av kunskap. Lärplattformen Itslearning ska användas för att variera undervisningsformer, för differentiering samt att synliggöra lärandet.

Skolans It-policy är att eleverna använder skolans datorer och surfplattor på ett etiskt sätt endast för skolarbete och med lov av ansvarig lärare. Skolan publicerar elevmaterial endast på lärplattform, och endast med elevernas tillstånd, och för att skydda elevernas integritet kopplas namn inte till fotografier t ex på skolans hemsida.

Målet för användandet av IT i Södersunda skola är att eleverna under sin lågstadietid lär sig

- behärska basfärdigheter inom IT
- tolka, analysera och använda information/webbmaterial
- använda Internet på ett ansvarsfullt sätt
- förstå idén med samarbete och växelverkan, kommunicera
- använda digitala verktyg för att visa och presentera inlärd kunskap

Vi följer färdighetsmålen i Ålands landskapsregerings IT-strategi för undervisningssektorn.

2. SKOLANS TIMRESURS

Kommunstyrelsen i Jomala har fastställt timresursens storlek till 264 veckotimmar (ht). I dessa timmar ingår allmänundervisning, specialpedagogiskt stöd och It-handledning, samt timmar för frivilliga språk vilka förvaltas av SÅHD. Språkprogrammet i SÅHD erbjuder tyska och finska. Undervisning i finska handhas av skolans egen lärare.

Timresursens användning

Åtgår för klassernas bastimmar	167
It-handledning	5
Övriga uppgifter	
- bibliotek	1
- skötsel av AV-utrustning	1
- stödundervisning	2
- anordnande av musikframträdanden	1
- klassföreståndartimmar	7
Frivilligt språk (fi åk 5 och 6, ty åk 5 och 6, KHS)	4+4
Specialpedagogiskt stöd	24
Studioverksamhet	24
Återstoden av timmar	
används till delning av slöjdgrupper, språk samt ev	
undervisning i livsåskådning	24
Användning totalt	264

Övriga uppgifter

Skötsel av skolans elev-, lärar- och handbibliotek sköts av klasslärare Josephine Lönngren. Musikframträdanden sköts av musiklärare Elina Granlund. Mobbningsgruppens sammankallare är Veronica Helin. Carina Jansson sköter AV-hjälpmedel, IT-utrustning och tillsammans med Julia Thompson IT-handledning. Skolans lärare och assistenter har övervakningsansvar kring skolskjutsarna.

Stöd för lärande

Skolan arbetar i enlighet med den nya läroplanen i stöd för lärande och skolgång. Under läsåret betonas det allmänpedagogiska stödet som en del av skolans dagliga undervisning och handledning.

Olika stödformer ges när klasslärare eller speciallärare konstaterar läs- och skrivsvårigheter, språk- eller matematiksvårigheter eller svårighet att följa med i den allmänna undervisningen. Stödformerna baseras på olika diagnosmaterial, främst ILS, H4 samt Lukimats test av matematiska färdigheter för åk 1-2 och R-MATs motsvarande för åk 3-6. Specialläraren eller klassläraren kontaktar hemmet och diskuterar former och önskemål kring stöd.

Allmänpedagogiskt stöd ges i klassrummet, i liten grupp eller som enskild undervisning. När denna stödform inte är tillräcklig, görs en pedagogisk bedömning. Därefter tas beslut i EVG-gruppen om specialpedagogiskt stöd, som är mer regelbundet. Samarbete med hemmet och mellan lärare betonas. Ett åtgärdsprogram upprättas under utvecklingssamtal.

Åtgärdsprogrammet följs av klass-, tim- och speciallärare, samt hemmet, och uppföljs och utvärderas åtminstone en gång per läsår. En fortlöpande diskussion med eleven ser vi som mycket viktig (metakognition).

Om en elev, trots specialpedagogiskt stöd, riskerar att inte uppnå målen i läroplanen tar specialläraren initiativ till en pedagogisk utredning. Tillsammans med tidigare utvärderingar

och bedömningar utgör utredningen underlag för förvaltningsbeslut om överföring av eleven till mångprofessionellt stöd.

Under de första skolveckorna på höstterminen används största delen av skolans totala specialundervisningsresurs för inskolning av nybörjarna.

Stödundervisning

För stödundervisning har reserverats 2 vt, som kan användas av klass- eller timlärare.

Stödundervisning ges i samråd med hemmet då en elev visar svaga kunskaper i ett ämne eller tillfälligt blivit efter på grund av sjukdom eller liknande. Stödundervisning kan också ges i små grupper. Stödundervisning ges inte åt elever som varit borta pga resor.

Övriga undervisningsarrangemang

Skolan har en handlingsplan för elever som inte fungerar bra i sin undervisningsgrupp. Om en elev har svårigheter att tillsammans med sina klasskamrater delta i undervisningen på ett för sig själv och andra elever tillfredställande sätt kan stödåtgärder sättas in av skolan.

3. UNDERVISNINGSARRANGEMANG

Vid läsårets början gör lärarlagen sina läsårsplaneringar, där det konkret framgår hur tyngdpunktsområdena vävs in i undervisningen. Där framgår även gemensamma projekt samt vilka tidpunkter som är aktuella.

Läsårets övergripande tyngdpunktsområden och teman är:

En välmående skola

Vi tycker att varje elev är unik och värdefull i sig och har rätt att växa till sin fulla potential som människa och medmänniska. Vi stävar till att främja förståelse och empati för andra människor och arbetar aktivt för att motverka kränkande handlingar och intolerans hos elever. Vi arbetar enligt principerna för positiv psykologi och betonar styrka, glädje och medkänsla. Eleverna lär sig sätta ord på sina känslor samt identifiera sina egna styrkor. Eleverna lär sig använda "styrkespråket" så mycket som möjligt i skolvardagen. Vi använder Folkhälsans material och Glädje-styrkekort.

Ålands självstyrelse 100 år

Vi uppmärksammar Ålands självstyrelses 100 års jubileum. Vi väljer helhetsskapande undervisning som ger eleven möjlighet att kombinera kunskaper och färdigheter från olika läroämnena till meningsfulla helheter. Vi strävar till ämnesövergripande samarbete för att stärka elevens förmåga att uppfatta vilken betydelse det lärda i skolan har för det egna livet i ett vidare perspektiv för samhället och för mänskligheten.

Undervisning utom klass

Simundervisning ges i Mariebad, Godby eller Folkhälsans allaktivitetshus. Skid- och skridskoundervisning ges efter vinterns förutsättningar.

Gemensamma friluftsdagar ordnas höst, vinter och vår och skollunchen intas då gärna utomhus. Inom ramen för skolans budget deltar eleverna i skolidrottsevenemang, besöker åländska museer och sevärdheter samt gör andra **ändamålsenliga** studiebesök och exkursioner på och utanför Åland. Skolan besöker kyrkan i samband med advents- eller jultiden. Elever vars religionsundervisning sköts av hemmen erbjuds då annat arbete.

Vi utgår även från modellen:

åk 1-2: en skoldag i skolans närområde

åk 3-4: en skoldag utanför skolan

åk 5-6: en heldag inom Åland

Samplanering

Alla lärare slutar samtidigt en dag i veckan (torsdagar) för gemensamt kollegiemöte kring planering, information samt frågor om skolutveckling. Assisterer deltar enligt överenskommelse och vid behov. Lärarna i ett arbetslag träffas en gång i veckan för gemensam planering. En del av samplaneringstiden kommer att läggas utöver elevernas arbetsid.

Kollegiet kan samlas till pedagogiska träffar då särskilt tidskrävande frågor behandlas.

Vissa samplaneringar kan avdelas helt för elevvårdsärenden och skolans elevvårdpersonal kan då medverka. Vid behov inbjuds kommunens socialarbetare eller annan personal inom vården. Skolans elevvårdsgrupp (EVG) träffas varje tisdag.

Inledande samlingar

Dagliga samlingar sköts av respektive klasslärare. Övriga samlingar hålls som inledning/avslutning på aktuellt tema, projekt eller högtid. Jomala församling håller några samlingar per läsår, i anslutning till Alla helgons dag och påsk. Elever vars religionsundervisning sköts av hemmen erbjuds även då annat arbete.

Elevinflytande

Frågor som rör eleverna försöker skolans personal analysera ur barnperspektiv, och i beslut ska barnens intresse prioriteras. I klasserna hålls regelbundna, elevaktiva klassamtal/klassråd då gemensamma normer eller aktuella frågeställningar diskuteras.

Vid detta klassråd kan 1-2 elever utses, vilka kan representera klassen vid elevråd. Klassrådet sammanställer majoritetens åsikter i den aktuella frågan och representanterna har fullmakt att fatta beslut.

Elevrådet sammanträder vid behov, då lärare, elever eller Hem och Skola anser det aktuellt.

4. KLASSAMMANSÄTTNINGAR OCH GRUPPINDELNINGAR

Undervisningsgruppernas storlek och sammansättning bestäms av

- kommunstyrelsens beslut om timresursens storlek
- det sociala klimatet i en grupp. Här samarbetar nybörjarlärarna, förundervisningens personal och skolpsykologen.
- enskilda elevers behov, tex medicinsk eller BUPs rekommendation
- fördelningen mellan pojkar och flickor

Undervisningen ges i allmänhet i basgrupperna. Dessa grupper kan periodvis delas ytterligare, alternativt slås ihop beroende på aktuellt undervisningsstoff och arbetssätt.

Förteckning över klasser och grupper

klass	antal/åk	Flickor	pojkar	totalt	klasslärare
1-2A	10/5	7	8	15	F Oskarsson
1-2B	9/7	6	10	16	M Svedberg
3-4A	6/8	7	7	14	J Lönngren
3-4B	6/7	5	8	13	J Thompson
3-4C	7/7	6	8	14	A-B Harberg-Lindroos
5-6A	7/13	10	10	20	J Gestranus
5-6B	5/13	5	13	18	M Sundström

Klasslärarna i åk 1-2 utgör ett arbetslag, klasslärarna i åk 3-4 utgör ett, och lärarna i åk 5-6 utgör ett arbetslag.

5. SKOLANS TRYGGHETSPLAN

I skolans trygghetsplan ingår

- ♥ elevvårdsplan
- ♥ plan för arbete mot mobbning enligt programmet KiVa-skola.
- ♥ krisplan för plötsliga olyckor
- ♥ räddningsplan för upprätthållandet av den egna beredskapen

Elevvård och elevhandledning

Syftet med skolans elevvård är att upprätthålla en positiv skolatmosfär och att göra elevernas skolsituation så bra som möjligt. Genom samarbete mellan hemmen och skolans lärare, skolhälsovårdare och skolpsykolog samt kurator vill vi förebygga, stöda och vidta bästa möjliga åtgärder i elevvårdsfrågor. Samarbete hem-skola, förundervisning-lågstadium och lågstadium-högstadium ser vi som ”den röda tråden” i elevvården. Vi vill arbeta för tidig intervention, dvs tidig ta upp och arbeta kring ev oro, och för att skolpersonal följer sin skyldighet att vid behov göra anmälan till barnskyddet samt att vid våld och hot om våld tillkalla polis.

I skolans elevvårdsgrupp ingår skolpsykolog, kurator, hälsovårdare, speciallärare, föreståndare, samt vid behov klasslärare och annan berörd personal. Gruppen träffas regelbundet en gång per vecka, tisdag eftermiddag.

Föräldrar informeras om deras barn diskuteras beträffande särskilda insatser. Samplanering kan avdelas för elevvårdsärenden. Tystnadsplikten gällande skolans anställda styrks med personalens underskrift. Alla klasslärare har genomgång av sin klass en gång per läsår med elevvårdsgruppen.

Hälsovård

Skolans hälsovårdare har mottagning på tisdagar. Hälsovårdaren koordinerar elevernas hälsovård med ÅHS och samarbetar med kollegiet i frågor som rör hälsa överlag.

Skolkuratoren arbetar på skolan på tisdagar och skolpsykologen besöker skolan då behov finns. I utskick till hemmen informeras föräldrarna om skolhälsovård, tandvård och skolpsykolog.

Mobbning

Skolan arbetar kontinuerligt med att förebygga mobbning genom KiVa-skolas program. Målet med *programmets allmänna del, på klassnivå*, är att öka elevernas medvetenhet om gruppdyamikens betydelse vid mobbning, och vid förhindrandet av mobbning. Mera information om programmets innehåll finns på www.kivaskola.fi. Skolans KiVa-team arbetar enligt *programmets åtgärdsplan* när mobbning konstateras. Modellen används även vid konfliktlösning. Vem som helst kan ta kontakt med någon i gruppen för att diskutera oro gällande mobbning. Gruppens sammankallare är Veronica Helin och övriga medlemmar är Frida Oskarsson och Carina Jansson. En sammanfattning av programmet finns som bilaga.

Samarbete förundervisning - skola

Nyborjarklassernas lärare samarbetar med förskolepersonalen på berörda förskolor genom återkommande informationsträffar, på våren inför förskolebarnens skolbesök, och på hösten som uppföljning av skolstarten. Under läsåret träffas personalgrupperna och diskuterar läroplan, gemensamma ansvarsområden etc. De blivande ettornas föräldrar inbjuds till skolan före inskrivningen, för att bekanta sig med skolan. Efter inskrivningen besöker de blivande ettorna åk 1-2 två gånger på våren, då de deltar i undervisning. Vid det tredje skolbesöket får de träffa sina blivande klasskamrater och lärare. Då tillbringar nybörjarna hela förmiddagen, samt äter lunch, i skolan. De blivande ettorna inbjuds i maj även till Hem och skolas årliga gårdsfest för alla skolans familjer. I slutet av vårterminen inbjuds de blivande ettornas föräldrar till skolan på föräldramöte med information om bland annat skolstarten och Hem och skolas verksamhet. Vid behov, på föräldrars eller personals önskemål, kan flera inskolningsbesök ordnas.

Samarbete lågstadium – högstadium

I frågor som rör elevernas språkval inför åk 5 och 7 samarbetar vi med KHS. Information rörande språkval delas på vårvintern ut till föräldrar och elever i åk 4 och 6. Högstadiets rektor, studiehandledare och kurator träffar åk 6 på vårvintern, och berörda lärare i åk 6 samt skolans speciallärare träffar KHS speciallärare i början av maj för informationsbyte. Skolans kollegium deltar i gemensamma kollegiemöten med högstadiets lärare inom ramen för projektet "En sammanhållen 1-9 skola i distriktet" i syfte att mötas, och skapa gemensamma plattformar, över stadiegränserna.

Samarbete med hemmen

Till skolan hör en registrerad Hem och skola-förening. Föreningen håller regelbundna styrelsemöten samt höst- och vårmöten enligt föreningens stadgar. Lärarna har en medlem i föreningens styrelse.

Information

Föräldrarna kommer att få inloggningsdata till administrationsverktyget Wilma. Där kommer att finnas information om skolans verksamhet och nyheter som behöver komma ut till vårdnadshavare. Klasslärarnas information hem kommer minst en gång i månaden.

Föräldramöten och –besök

De blivande ettornas föräldrar inbjuds till minst ett möte på vårterminen innan den egentliga skolstarten.

Klasslärare i åk 1-6 tar initiativ till föräldramöte minst en gång per termin. Även klassombud/klassförälder eller föräldrar i klass kan ta initiativ till ett föräldramöte. Hem och skolaföreningen och kollegiet arbetar aktivt för att föräldrar besöker skolan under dagtid, minst en gång per familj och läsår.

Utvecklingssamtal

Utvecklingssamtalen är en viktig informationslänk mellan hem och skola. Varje klasslärare håller personliga samtal med klassens elever. Samtalen samt de äldre elevernas utvärderingar av skolarbetet utgör grunden för utvecklingssamtal. Elever och föräldrar erbjuds utvecklingssamtal varje termin. Vårdnadshavare kan också ta initiativ till utvecklingssamtal.

6. UTVÄRDERING

En fortlöpande utvärdering av vår undervisning och den verksamhet som skolan bedriver ser vi som mycket viktig.

Skolan deltar i åländska och nationella utvärderingar och kunskapsprov. Resultaten är riktgivande vid skolans planering av tyngdpunktsområden, undervisningsstoff och -metoder.

Eleverna i åk 3-6 utvärderar regelbundet dels det egna arbetet, dels skolgången överlag. Dessa utvärderingar ger värdefull information och ska användas som utgångspunkter i klasslärares fortsatta planering.

Eleverna deltar under läsåret i utvärdering av skoltrivsel baserade på förbundet Hem och Skolas material eller motsvarande.

Kollegiet samt hela personalen strävar efter att kontinuerligt, genom samplanering, personalsamtal, medarbetarsamtal och personalmöten, utvärdera och utveckla verksamheten.

Utvärdering av eleverna – bedömning

Skolan följer anvisningar kring elevbedömning som utarbetats av Ålands Landskapsregering. Omdömen och betyg ges i slutet av varje termin. Information om bedömning finns på Wilma och på skolans hemsida www.sodersundaskola.ax.

Elevernas egen utvärdering

Elevernas utvärdering av egna arbeten sker

- vid regelbundna utvärderingstillfällen, enskilt eller i klass, skriftligt eller muntligt
- vid enskilda samtal mellan lärare och elev
- vid diagnoser och tester samt genom olika enkäter

Vi strävar till att eleverna ska vara medvetna om sina starka och svaga sidor och få känna glädje över sin utveckling. Tillsammans med eleven och hemmet uppgörs olika delmål vad det gäller t.ex. kunskapsutveckling och social utveckling. Detta kan också göras vid andra tillfällen än utvecklingssamtalen, på initiativ av lärare eller förälder.

7. SKOLANS TIMPLAN

Timplan 2016-2017		SÖDERSUNDA SKOLA						
Föreskrivet timantal i läroplanen								
Läroämne eller ämneshelhet	Veckotimmar minimum	Timmar Under sex läsår	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6
	Åk 1-6	Åk 1 - 6	Per v	Per v	Per v	Per v	Per v	Per v
Svenska	32	35	7	7	6	5	5	5
Matematik	22	24	4	4	4	4	4	4
Natur- och miljökunskap	17	17	2	2	3,5	3,5	3	3
Omg.kunskap åk 1-3	8							
Biologi	3				(1,5)	(1,5)	(1)	(1)
Geografi	3				(1,5)	(1,5)	(1)	(1)
Fysik och kemi	3				(0,5)	(0,5)	(1)	(1)
Samhällsorienterat	9	11						
Religionskunskap / livsåskådningskunskap	6	6	1	1	1	1	1	1
Samhällslära, ekonomi och historia	3	5			0,5	0,5	2	2
Konst och färdighetsämnen	44							
Musik	6	7	1,5	1,5	1	1	1	1
Bildkonst	6	10	1	1	2	2	2	2
Slöjd	8	10	1	1	2	2	2	2
Gymnastik och idrott	12	17	2,5	2,5	3	3	3	3
Engelska	8	8		1	1	2	2	2
Frivilligt språk	4	4					2	2
Finska								
Tyska								
Gemensamma läroämnena sammanlagt	132 - 144	139	20	21	24	24	25	25
Elever med frivilligt språk sammanlagt	136 - 148	143					27	27

8. FRAMTIDEN

Mål och visioner

Kollegiet vill upprätthålla en skola där elevens individualitet har en framskjuten plats i verksamheten. Detta tror vi att vi kan uppnå genom att

- ha kontinuitet i lärarkollegium och personal
- ha kontinuitet i klassammansättningar
- differentiera undervisningen
- kontinuerligt utveckla vårt kunnande kring inläring och skoltrivsel

Vår strävan är att vår egen målformulering är klar, tydlig och mätbar.

Lärarnas årskursvisa/klassvisa planeringar ("den profilerade planen") skall vara färdiga i ett tidigt skede av höstterminen. I planeringarna skall arbetsgruppens/lärlärogetets mål och metoder, förverkligande av årets tyngdpunktsområden och övriga samarbetsprojekt med tidsplaner klart framgå.

Vårt mål är även att utveckla användningen av digitala verktyg i undervisningen.

För eleverna viktiga kontaktpersoner:

Föreståndare/vicerektor Carina Jansson, tel 32471 mobil: 0405426366

Rektor Pia Axberg, tel 329711

Kanslist Ann Sindén, tel 32471

Hälsovårdare NN , tel tisdagar 32471

Skolpsykolog Mimosa Reinlund tel. 0457 345 4213

(Om skolpsykologen inte svarar kan man lämna ett meddelande så ringer hon upp)

Skolkurator Sofie Eriksson, tel 0457 3451875

Södersunda eftis tel 0457 3434 315

Jomala taxi, tel 16 000

Williams buss, tel 28388

Skoldirektör Mathias Eriksson, tel 328 717

Jomala bibliotek, tel 31725

Fritidsledare Gustav Mattsson, tel 0457 569 2259

4H verksamhetsledare tel 040 752 3901

Församlingens körledare tel 0457 344 1567 el 0457 342 7885

TRIVSELREGLER FÖR SÖDERSUNDA SKOLA

Allmänt

- vi använder sunt förnuft i alla lägen
- vi uppträder artigt och hövligt mot elever, skolpersonal och gäster
- vi använder oss av ett vårdat språk, vi använder inte svordomar eller kränkningar
- ingen lämnas utanför gemenskapen
- ytterkläder och skor lämnas prydligt vid den egna klädkroken
- vi är aktsamma om skolans och andras saker, och begär lov om vi vill låna någonting
- godis och tuggummi lämnas hemma
- mobiltelefoner lämnas in till kansliet under skoldagen, eller förvaras på tyst läge av eleven. Skolan ansvarar inte för pengar eller värdesaker som tagits med till skolan
- vi använder skolans It-utrustning ansvarsfullt och försiktigt, och endast för skolarbete, eller det som skolans personal gett lov till
- vi rör oss lugnt och tyst i korridorer och gemensamma utrymmen

Skollunch och mellanmål

- vi äter upp den mat vi själva har lagt på tallriken
- vi använder ett snyggt bordsskick
- ljudnivån i matsalen hålls låg

Skolgården

- alla raster är uteraster. Köldgräns -15.
- be en vuxen om lov om du måste gå utanför skolans område
- det är förbjudet att kasta stenar, pinnar etc
- snöbollskastning är tillåten endast i skilt anvisat område
- i väntan på skjuts håller vi oss på skolgården

Skjutsar och utfärder

- ljudnivån i taxi och buss hålls låg, hörlurar skall användas om man lyssnar på musik, spelar spel el dylikt
- chauffören bestämmer i sitt fordon
- säkerhetsbälte används i bilar, bilkudde används om man är under 135 cm lång

Lärarna ansvarar för att eleverna känner till skolans trivselregler. Vid förseelser ska lärarna reagera och agera. Åtgärder och konsekvenser enligt ”konsekvenstrappan”.

Utvisning ur klass (disciplinär åtgärd, ska dokumenteras av läraren).

Kvarsittning (disciplinär åtgärd, dokumenteras, föräldrarna kontaktas på förhand).

Skriftlig varning av rektor.

Verbal bedömning på betyget beskriver hur eleven följer trivselreglerna.

Jämställdhetsplan

Jämställdhets- och likabehandlingsplan för Södersunda skola

Inledning

Skolan har en viktig uppgift i främjandet av jämställdhet och likabehandling. Varje skola är skyldig att utarbeta en jämställdhetsplan som görs upp i samarbete med personal och elever. I jämställdhetslagens 5 § och 5 a § föreskrivs om en jämställdhetsplan och innehållet i den.

I den nya läroplanen för landskapet Åland betonas jämlikhet och alla människors lika värde som ett centralt mål. FN's barnkonvention ligger som grund för läroplanens värdegrund och skolan ska arbeta normkritiskt för jämlikhet, likabehandling, rättvisa och jämställdhet.

Vår vision är att alla individer oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionsvariation, ålder eller sexuell läggning ska mötas med respekt och ha samma förutsättningar till att utvecklas och växa i en trygg skolmiljö.

Jämställdhet kan jämföras med demokrati och handlar om att vara delaktig och ha inflytande över sitt eget liv och det samhälle vi lever i. I en jämställd skola vågar varje elev vara sig själv, känna sig trygg och känna delaktighet i skolgemenskapen.

Jämställdhetsläget i Södersunda skola

Jämställdhetsplaneringen är en fortlöpande process som hela skolan deltar i.

Jämställdhetsplaneringen omfattar följande skeden:

- Utredning av jämställdhetsläget
- Val av åtgärder
- Dokumentation
- Godkännande
- Information
- Genomförande
- Utvärdering och uppföljning

Metod för att utreda jämställdhetsläget i skolan

Skolans jämställdhetsarbete kan utgå från en diskussion med eleverna. Läraren kan bearbeta frågorna så att de svarar mot behoven i frågavarande åldersgrupp av elever

Ämnen för jämställdhetsdiskussion

Är din skola jämställd? Behandlas alla elever på ett jämställt sätt?

- Behandlar läraren flickor och pojkar på samma sätt?
- Behandlar eleverna varandra på samma sätt oberoende av kön?
- Bemöter du själv flickor och pojkar på samma sätt?

Skulle du bete dig på annat sätt i skolan om du var av annat kön?

- Kan du göra de saker du tycker om?
- Förväntas du göra vissa saker bara för att du är flicka/pojke/elev annat kön?
- Påverkar andras åsikt dina val?
- Kan du vara dig själv i skolan?

Känner du dig trygg i skolan?

- Kommer du gärna till skolan?
- Var/när känner du dig inte trygg?
- Kan du berätta för läraren om du eller din vän blir mobbad?
- Ingriper lärarna tillräckligt bra i mobbning?
- Har du vänner som inte är av samma kön som du i skolan?
- Hur förhåller man sig till vänskap mellan flickor och pojkar?

Hur tycker du att en jämställd skola skall vara?

- Finns det något som särskilt främjar jämställdhet i din skola?
- Finns det sådana problem som du själv skulle kunna påverka genom dina egna handlingar?
- Önskar du några förändringar på lektioner, raster eller skolresor?

Jämställdhetsenkät

Enkäter finns tillgängligt i publikationen på adressen:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/173401_jamstalldhetsarbete_ar_en_kunskapsfraga.pdf

Enkäten fungerar som utgångspunkt för skolans jämställdhetsplanering. Skolan skall bearbeta frågorna så att de bättre svarar mot egna behoven eller använda endast en del av dem (åldersanpassa). Enkäten kan genomföras även om man har haft en jämställdhetsdiskussion med eleverna eller så kan enkäten användas som grund för diskussioner. Innan eleven fyller i enkäten kan läraren gå igenom de begrepp som finns i den.

Utvärdering av hur åtgärderna i en tidigare jämställdhetsplan har genomförts

Vår gamla jämställdhetsplan är förlegad. Värdegrunden och budskapet är uppdaterat och godkänt av lärarkollegiet, men verktygen saknas för det egentliga jämställdhetsarbetet. Vår nuvarande metod för utredningar av gällande situation på skolan är kopplad till KiVa-enkäten och delgiven oss i sammanställningar av KiVa skola. Resultatet har delgetts personalen vid skolan. Där har också diskussioner och beslut tagits om hur vi skall jobba vidare med de utslag enkätresultat har gett oss.

Resultat av tidigare åtgärder

Utgående från resultatet av KiVa-enkäten vårterminen 2019 diskuterades i kollegiet att frågor om jämställdhet behöver lyftas i hela skolan och alla behöver vara medvetna om vikten av likabehandling av elever. Vårt samarbete med Mary Juusela och LikOLika metoden har pågått sedan 2017. Under höstterminen 2019 genomfördes en tema dag då bl a frågor om allas lika värde och hur man bemöter varandra arbetades med. Det var en fortsättning på de tidigare årens tema. Vi ser en ökad medvetenhet bland elever och personal i frågor som handlar om att våga säga ifrån om någon blir illa behandlad samt i frågor om icke accepterat språkbruk.

Mål och åtgärder för att befrämja jämställdhet och likabehandling

Mål: En trygg miljö för alla individer.

Åtgärder: ALLA ska känna sig trygga med att ingripa om någon blir utsatt för kränkningar eller trakasserier. Med trygghetsfostran ska eleverna själva ha mod att försvara sig samt att våga berätta om sina bekymmer för någon vuxen. Trygghetsfostran ingår i t ex KiVa-lektioner, Livskunskap och "Positiv psykologi i skolan".

Kartläggning över situationer och miljöer i skolan där det känns otryggt och där trakasserier kan tänkas förekomma och en åtgärdsplan görs, följs och utvärderas.

Skolan ser till att ordna könsneutrala utrymmen t ex toaletter. Integritetsskyddet i omklädningsrum bör ses över.

Mål: Alla individer bör behandlas på samma sätt oavsett kön

Åtgärder: Alla i personalen är medvetna om hur de tilltalar eleverna och att förväntningarna är lika på elever oberoende vilken könstillhörighet eleven har. Bedömningen av studieprestationer får inte göras utifrån könstillhörighet.

Medvetna gruppindelningar som inte baserar sig på könstillhörighet ska tillämpas.

Mål: Ett normkritiskt förhållningssätt

Åtgärder: Synliggöra mångfald i undervisning och läromedel. Uppmärksamma och diskutera stereotyper som återkommer i läromedel, litteratur och annat undervisningsmaterial. I Utbildningsstyrelsens handbok "Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga" finns konkreta

tips hur lärare kan arbeta med dessa frågor med olika åldrar och i olika läroämnena.
Vid behov ordna temadagar med inbjudna genuspedagoger som håller i program för dagen.

Mål: Samarbetet med vårdnadshavarna är öppet och sporrande

Åtgärder: På föräldraskvällar och möten diskuteras jämställdhetsfrågor för att hemmet och skolan tillsammans ska stödja elevernas växande när det gäller värderingar och attityder. Föreläsningar kan ordnas i samarbete med Hem och skola föreningen. Skolan uppmuntrar vårdnadshavarna att motivera och stödja elever med hemuppgifter på ett sätt som främjar elevens egna styrkor och intresse. Viktigt är att båda vårdnadshavare känner sig delaktiga i samarbete med skolan och att skolan ska kontakta båda vårdnadshavare lika stor utsträckning.

Källor:

Jämställdhetslagen, läroanstalterna och könsmångfalden, Social- och hälsovårdsministeriet, 2016

Jämställdhetsarbete är en kunskapsfråga, Utbildningsstyrelsen, 2015

Utkast läroplan för grundskolan på Åland, Ålands länsskapsregering, 2020

Handlingsplan vid misstankar om mobbning

Skolan är en KiVa-skola, och accepterar inte mobbning.

Skolan arbetar kontinuerligt med att förebygga mobbning enligt KiVa-programmet.

Med mobbning menas här *aggressivt beteende, eller ett beteende som gör någon annan ledsen eller illa till mods. Beteendet upprepar sig, är avsiktligt och riktas mot en relativt försvarslös person.*

Eleverna och hemmen uppmanas att ta kontakt med någon i skolans personal eller någon i mobbningsgruppen så fort man har misstankar om mobbning. Då vi får signaler om mobbning

- samlar vi så mycket fakta som möjligt om vad som hänt, när det hänt samt vilka som varit inblandade
- prövar, dvs sållar, om ärendet är mobbning eller konflikt (klassläraren gör observationer under en tid)
- håller antimobbningsteamet enskilda samtal med mobbaren/mobbarna. Berörda föräldrar kontaktas efter samtalen. I antimobbningsteamet ingår Veronica Helin, Frida Oskarsson och Carina Jansson.
- vid behov konsulteras skolkurator, -psykolog och/eller -hälsovårdare.
- mobbningsgruppen håller ett eller flere uppföljningsmöten, efter behov.
- alla samtal om och kring mobbning dokumenteras enligt KiVa-skolas koncept och blanketter.

Plan för hantering av utåtagerande elever samt elever med psykosociala problem

Ifall en elev får svårigheter att tillsammans med sina klasskamrater delta i undervisningen på ett för sig själv och andra elever tillfredställande sätt skall stödåtgärder sättas in av skolan. Det kan handla om psykosociala svårigheter, aggressivitet mot skolans personal och klasskamrater eller i allmänhet ett aggressivt och utåtagerande beteende.

Följande åtgärder skall sättas in för att hjälpa eleven:

- Klassrumssituationen utreds noga (placering, ljud- och ljusförhållanden, elevens näringsintag etc)
- Stöd av elevassistent för att klara av undervisningssituationer samt kamratrelationer under lektioner och raster.
- Råd av speciallärare för att bättre kunna hantera de situationer som eleven möter i undervisningen.
- Samtalshjälp av skolkurator eller -psykolog för att bättre kunna hantera de situationer som eleven möter i skolan.
- Enskild undervisning i den utsträckning skolan har resurser att erbjuda.
- Om ovanstående åtgärder inte ger önskat resultat kan hemundervisning erbjudas. Hemundervisning är endast möjlig med målsmäns medgivande.

Krisplan vid olycka

Skolan har en räddningsplan för upprätthållandet av den egna beredskapen. Planen genomgås vid nyanställningar och uppdateringar, samt vid personalmöten minst vart 3:e år.

I skolan finns även en krisgrupp/elevvårdsgrupp. I gruppen ingår följande personer

- föreståndaren
- berörd klasslärare
- skolpsykolog Mimosa Reinlund
- skolkurator Sofie Eriksson
- skolhälsovårdare NN

Vid plötsliga olyckor ska vi handla enligt följande:

- ambulans kontaktas (vid behov även polis) och någon av skolans personal följer med till sjukhuset
- för att kontakta hemmet finns klasslistor med telefonnummer hem och till föräldrarnas arbetsplatser hos respektive klassföreståndare samt i skolans kansli
- enligt överenskommelse tar annan lärare/personal hand om resten av klassen

Om det som händer berör en enda klass:

- information till klassen ges av någon som känner eleverna väl och som vet vad som hänt
- eleverna ges möjlighet att prata om det som hänt
- i fall att elever måste sändas hem ringer någon i personalen till berörda elevers föräldrar, som hämtar och tar hand om barnet.
- vid behov sammankallas krisgruppen som erbjuder stöd utifrån rådande situation.

Om det som händer berör hela skolan:

- klassläraren eller timlärare samlar klassen
- information om vad som hänt ges och eleverna bereds tillfälle att samtala om saken
- skolkansliet informeras
- i övrigt som ovan

Om skolan utsätts för telefonhot kontaktar skolans ledning polisen och inväntar direktiv.

Utsätts skolan för hot genom någon utomstående på plats tar respektive lärare sin grupp till klassrummet och låser klassrumsdörren. Polis kontaktas och direktiv inväntas.

Räddningsplan

Skolan har en räddningsplan för upprätthållandet av den egna beredskapen. Planen genomgås vid nyanställningar och uppdateringar, samt vid personalmöten minst vart 3:e år.

Ämnesplaner, tyngdpunkter och stoff årskursvis

Svenska o matematik enligt SÅHDs gemensamma plan

Åk 1-2

Tyngdpunkter: Fonologisk medvetenhet, läsiver (uppmuntra, läsförebilder som goda exempel), skapa berättelser

Innan eleven har gått ut årskurs två skall följande stoff ha behandlats i undervisningen:

Att lyssna och tala

Eleven

- är van vid att uttrycka sig muntligt och kan berätta för en liten grupp om sina erfarenheter så att lyssnarna kan uppfatta budskapet
- har förmåga att uppfatta stavelser, ljud och rytm och kan leka med språket, bl.a. uppfatta rim
- blir fonologiskt medveten genom språklekar
- kan lyssna koncentrerat samt följa muntliga instruktioner
- deltar i samtal och bidrar med egna kommentarer och frågor i diskussioner

Att läsa

Eleven

- läser åldersanpassade texter tämligen felfritt och flytande
- läser de flesta högrekventa ord med automatik
- skall spöras till läsglädje
- skall få träna upp en fördjupad läsförståelse
- skall känna till olika litteraturgenrer med tyngdpunkt på sagor
- kontinuerlig högläsning av läraren och även att elever läser för varandra

Att skriva

Eleven

- skriver korta texter för hand och med hjälp av dator, även egna berättelser
- skriver hela meningar med tydlig handstil, stor bokstav och punkt
- skriver korta, ljudenligt stavade ord samt en del högrekventa ord med ljudstridig stavning
- kan skriva en kort sammanfattning av en text
- kan skriva kommunikativt

Språklära och språkkännedom

Eleven

- är medveten om att det finns en skillnad mellan skrift- och talspråk
- har ett ordförråd som fungerar för skolarbetet och vardagen
- kan formulera fullständiga meningar av varierande slag
- kan alfabetet och alfabetisk ordning
- skall kunna vokaler och konsonanter

Åk 3-4

Tyngdpunkter: Läsförståelse, läskondition, läsiver, skapa berättelseskäpande, dramatisering, rättstavning

Att lyssna och tala

Eleven

- utvecklar sitt ordförråd
- lär sig planera, redovisa och utvärdera eget och gemensamt arbete
- övar sig i att lyssna och uppfatta andras åsikter och värderingar
- intervjuar
- lära sig att använda drama som uttrycksform
- bekantar sig med talesätt, ordspråk, dialekter, nordiska språk

- tränar på muntlig framställning inför grupp med stöd av bl a IKT
- kan recensera och referera det man läst och hört

Att läsa

Eleven

- lyssnar kontinuerligt till lärares och andra elevers högläsning
- läser regelbundet högt för andra
- ökar sin läshastighet
- kan använda biblioteket
- utvecklar sitt ordförråd
- övar sig i att kritiskt tänka och bearbeta information samt kunna ange källa
- bekantar sig med olika författare, nordiska språk
- lyssnar till kontinuerlig högläsning av läraren och även att elever läser för andra
- ska utveckla sin läshastighet

Att skriva

Eleven

- befäster en tydlig handstil och har rätt arbetsställning
- känner igen och övar på att själv producera olika texttyper, t.ex. facktexter, friskrivning, brev, meddelanden, dikter
- blir medveten om ljudstridig stavning, enkel och dubbelteckning
- skriver recensioner och referat
- övar sig på att skriva faktatexter med egna ord

Språklära och språkkännedom

Eleven

- övar rättstavning
- känner till begreppen substantiv, adjektiv och verb
- behärskar singular och plural
- bekantar sig med förkortningar, skiljetecken, släktord
- känner till vanliga lånord i svenskan
- hanterar alfabetisk ordning, ordlistor, uppslagsverk
- känner till begreppen stavelser, ordstam, ändelser, avstavning av ord
- stiftar bekantskap med övriga nordiska språk

Åk 5-6

Tyngdpunkter: Skönlitteratur, friskrivning, muntlig framställning, ordklasser, satsdelar samt rättstavning.

Att lyssna och tala

Eleven

- tränas i att lyssna på andra och därvid uppfatta åsikter och värderingar
- lyssnar till bl.a. sagor, berättelser och dikter
- övar sig i att tala tydligt och uppträda i olika talsituationer
- improviserar och dramatiserar
- övar på att muntligt framföra sina tankar och att stå för sina åsikter
- tränas i att diskutera och delta i debatter

Att läsa

Eleven

- lyssnar kontinuerligt till lärares och andra elevers högläsning
- läser regelbundet högt för andra
- ska träna på att hantera faktatexter ur olika typer av källor
- ska tränas i att hantera olika typer av texter t.ex. fakta och fiktion/skönlitteratur, ålderdomlig text, dialekter, slang, talspråk, chat och sms

Att skriva

Eleven

- ska lära sig att producera faktatexter (inte reproducera)
- ska lära sig förkortningar
- ska träna på friskrivning
- ska bekanta sig med att skriva i sociala medier

Språklära och språkkännedom

Inom området skall läraren behandla följande:

- rättskrivning
- huvudsats och bisats
- meningsbyggnad och stycken
- ljudstridig stavning
- skiljetecken
- uppslagsform och böjningsform
- vidareutveckla ordklasser, räkneord, pronomen och prepositioner
- satsanalys (subjekt, predikat, objekt)
- prefix
- tidsformer
- dialoger
- skillnaden mellan tal- och olika typer av skriftspråk, chat, sms

Utöver det som står i kursplanen hänvisas till Landskapets Ålands Läroplan i ämnena matematik och svenska.

Matematik

Matematikundervisningen har som uppgift att utveckla elevernas kreativa och exakta tänkande. Undervisningen ska ge eleverna möjligheter att lära sig matematiska begrepp och olika metoder att lösa problem. Den ska ge eleverna sådana kunskaper och färdigheter som de behöver i andra skolämnen, vid fortsatta studier, på fritiden och i arbetslivet – inte minst att tillämpa matematik i praktiska situationer.

Åk 1

Talbegreppet

Naturliga tal 0-100

- talföljder
- tiopar, tvillingar,
- större än, mindre än lika med
- sifferskrivning

Talskrivning

Räknesätten

Addition och subtraktion inom talområdet 0-10, 0-20, 0-100

Sambandet mellan addition och subtraktion

- additions och subtraktions-tabeller (0-10), (0-20)

Räknesagor

Multiplikation som upprepad addition

- additions och subtraktions-tabeller (0-20)

Enkel division (likadelning)

Algebra

Prealgebra

Mätningar och enheter

Uppskattning och mätning av längder; m, cm

Tid; hel- och halvtimme, veckodagar, månader, datum

Pengar, dyrare - billigare
kvart över, kvart före,

fem över, fem före,

veckodagar, månader, år

Pengar

Åk 2

Talbegreppet

Naturliga tal 0-1.000

- talföljd
- större än, mindre än
- lika med

Positionssystemet (tiosystemet)

Räknesätten

Addition och subtraktion inom talområdet 0-100, 0-1000

Add- och subtr algoritmen

(med en växling / minnessiffra)

Laborationer med multiplikationstabellerna 1-5, 10

Algebra

Prealgebra

Mätningar och enheter

Uppskatta och mäta

- volym (l, dl)
- massa (kg, g)
- längd (km, m, cm)

Tid; hel och halv timme,

Geometri

Plangeometrisk figur; kvadrat,
rektangel
triangel, cirkel,
Lägesord, storleksord

Åk 1

Mönster och avbildningar
Tredimensionella figurer

Åk 3**Talbegreppet**

Naturliga tal 0-10.000,
-talföljder
-talens storleksordning
Positionssystemet (tiosystemet)
Talskrivning
Decimalform; tiondel, hundraedel
Bråk som del av antal och del av helhet

Räknesätten

Addition och subtraktion inom
talområdet 0-10000
Additionsalgoritm med minnessiffra

Subtraktionsalgoritm med en växling
(lån)
Sambandet addition - subtraktion
Multiplikationstabellerna 1-10
Multiplikationsuppställning
Sambandet multiplikation - division
Divisionstabeller, enkel division med rest
Sambandet multiplikation - division
Räknesagor
Add. och subtr. av bråk med lika nämnare

Algebra

Prealgebra
Mätningar och enheter
Tid; s, min, h
Klockan; analog och
digital tid
Kalendern
Längd; km, m, cm, mm

Geometri

Plangeometrisk figur; kvadrat,
rektangel,
triangel, cirkel
-sträckor och omkrets, rät linje, vinkel

Åk 2

Mönster och avbildningar
Tredimensionella figurer

Åk 4**Talbegreppet**

Naturliga tal 0-100.000,
-talföljder
-talens storleksordning
Positionssystemet (tiosystemet)
Talskrivning

Räknesätten

Additionsalgoritm med flera
minnessiffror
Subtraktionsalgoritm med flera
växlingar/ lån
Multiplikationstabellerna (1-10) snabbt
och säkert
Multiplikation med 10
Division med ensiffrig nämnare

Division av tal som slutar på 0

Multiplikationsalgoritm

Algebra

Prealgebra
Mätningar och enheter
Räkneoperationer med tid
Tidtabeller
Enhetstabeller, enhetsprefix
Längd; mil, km, m, dm, cm, mm
Massa; ton, kg, hg, g

Massa; kg, g
Volym; l, dl
Valuta: euro, cent

Volym; l, dl, cl, ml
Valuta; euro, cent
Termometern

Geometri

Plangeometrisk figur;

kvadrat, rektangel, cirkel,
triangel – sida, hörn, vinkel
Mönster och avbildningar
Tredimensionella figurer

Geometri

Plangeometrisk figur; namnge och
rita

Kub och rätblock
Omkrets
Vinklar
Koordinatsystem
Mönster och avbildningar

Åk 5

Talbegreppet

Naturliga tal 0-1000.000
Positionssystemet
Decimalform; tiondel, hundradel, tusendel
Procentbegreppet
Tal i bråkform och i blandad form
Addition och subtraktion av liknämninga bråk
Sambandet mellan bråk, decimaltal och
procent
Samband mellan bråk, decimalform, procent
- $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$ av i procent

Räknesätten

Addition och subtraktion;
-huvudräkning och uppställning

-decimaltal
Multiplikation
-tabellerna
-decimaltal
-multiplikation med 10, 100 ,1000
-multiplikation med tal som slutar på noll
Division
-tabellerna
-division med en och tvåsiffrig nämnare
-kort division och divisionsalgoritmen
-decimaltal
-medelvärde
-division med 10, 100, 1000
-division med tal som slutar på noll
Räknesättens ordningsföljd

Åk 6

Talbegreppet

Naturliga tal 0-1000.000.000
Positionssystemet
Decimalform; tiondel, hundradel, tusendel
Negativa tal; termometern
Tal i bråkform och i blandad form
Liknämninga och oliknämninga bråk
Procentbegreppet

Räknesätten

Addition och subtraktion;
- Additions- och subtraktionsalgoritmer med
flera
minnessiffror samt med tal i decimalform
Multiplikation och division;
-tabellerna
- med 10, 100, 1.000
- med tal som slutar på 0
- med tal i decimalform
Division
-tabellerna
- med en- och tvåsiffrig nämnare
- kort division och divisionsalgoritmen
-decimaltal
Medelvärden
Räknesättens ordningsföljd och parenteser
Avrundning till heltal och till tal i decimalform
Procenträkning; rabatt

Avrundning till heltal
Enklare procenträkning; rabatt

Enheter

Massa-, volym- och längdenheterna
Enhetsbyten - även med tal i decimalform

Tid och tidsberäkningar
- sekunder, minuter, timmar, enhetsbyten
- dygn, år, månad, ålder

-tidsskillnader
- tidsskillnader
- ålder

Geometri

Punkt, linje, sträcka
Fyrhörningar: kvadrat, rektangel, diagonal

Åk 5

Area av fyrhörningar
Omkrets
Vinklar; rät, rak, trubbig, spetsig.

Rätblock, kub

Algebra

Inledande algebra
Enkla funktioner

Enheter

Massa-, volym- och längdenheterna
- prefixen milli-, centi-, deci-, (deka-, hekto-), kilo-
- enhetsbyten - även med tal i decimalform
Tid och tidsberäkningar
- sekunder, minuter, timmar, dygn, månader, år
- enhetsbyten

Geometri

Punkt, linje, sträcka
Kvadrat, rektangel, romb, parallelogram, diagonal

Åk 6

Cirkeln och dess delar
Rätblock, kub, klot - konstruera/rita
Omkrets, area av rektangel, parallelogram
Volym av rätblock och kub
Vinklar; rät, rak, trubbig, spetsig, vinkelsumma
Att mäta och rita vinklar
Koordinatsystem
Likformighet och skala
Symmetri

Algebra

Inledande algebra

Omgivningskunskap

Årskurs 1

Skolstarten
Familjen, hemmet och trafik
Årstidsväxlingar, tiden och traditioner.
Skogens djur
Vinterfåglar

Tyngdpunktsområden:

- ☐ Jag själv och andra
- ☐ Naturen runt knuten
- ☐ Kulturmiljön
- ☐ Friskvård
- ☐ Sevärdheter i kommunen

Rymden, solen och planeterna
Tamdjur: husdjur och sällskapsdjur

Årskurs 2

Skolstarten
Familjen, hemmet och trafik
Årstidsväxlingar, tiden och traditioner
Träd
Människokroppen och våra sinnen
Vårblommor

Fysik/kemi

Åk 3

Vatten

Vattnets kretslopp
Vattnets aggregationstillstånd

Astronomi

Universums uppbyggnad
Vårt solsystem
Planeten jorden
Gravitation
År, månad, dag och natt

Åk 4

Elektricitet

Statisk elektricitet
Enkla strömkretsar
Magnetism
Elsäkerhet

Energi

Värme
Friktion

Åk 5

Luft

Sammansättning
Tryck
Föroreningar

Ljus och optik

Ljud och akustik

Åk 6

Materien

Atomer och molekyler
Grundämnen
Enkla kemiska föreningar

Tyngdpunktsområden:

- användande av korrekta naturvetenskapliga begrepp
- elevcentrerat arbetssätt

Vatten

Lösningar

Blandningar

Syror och baser

Miljölära

En ämnesshelhet som enl. läroplanen skall genomsyra all undervisning och verksamhet i skolan.

Tyngdpunktsområden:

Åk 1-2: Gyllene regeln,
sopsortering, kretslopp

Åk 3-4: Organiskt
kretslopp

Åk 5-6: Hållbar
utveckling (förnyelsebar
energi, ekologi)

Biologi

Åk 3

Förutsättningar för liv

Vattnets kretslopp

Husdjur

Närmiljöns djur

Närmiljöns växter

Svampar, bakterier

Inhemska däggdjur

Årscyklar: viloperod, tillväxt, häckning

Tyngdpunktsområden:

▫ Närmiljöns djur och
växter (artkännedom)

▫ Höst och sommar

Åk 4

Biotoper i Skandinavien

Organisk växelverkan

Årscyklar: flyttning, utfodring, övervintring, växelvarma djur

Fiskar, groddjur, ödlor, kräldjur, ormar, sälar, insekter, fjärilar

Fröväxter

Åk 5

Människokroppen

Pubertet, sexualitet och ett barns födelse

Hygien

Hälsa och ohälsa

ANT (alkohol, narkotika och tobak)

Åk 6

Jordbruket, odling och djurhållning

De åländska biotoperna: skogen och havet, utrotningshotade och fridlysta djur

Allemansrätten

Geografi

Åk 3

Hembygden

Årstider och väderlek

Kartan o landskap

Vatten

Berggrund

Jordmån

Land/stad

Åland

Finland

Våra grannar

Åk 4

Nordiska länder

Östersjön

Åk 5

Jordklotet o världskartan

Poler o vändkretsar

Tid

Europas länder

Nord- o Sydamerika

Åk 6

Gradnätet

Klimatzoner

Världsdelarna

Tyngdpunktsområden:

Åk 3

▫ Kartkunskap

▫ Åland

Åk 4

▫ Östersjön

Åk 5

▫ Europa

Åk 6

▫ Världen som helhet

Religionskunskap

Åk 1-2

Etik, moral och den gyllene regeln

Bekanta sig med några kända psalmer ur psalmboken

Kyrkoåret och traditioner

Samtal om religionens betydelse och kännedom om andra sätt att tro

År 1:

Bibeln och dess delar

Skapelseberättelsen

Berättelser ur gamla testamentet

År 2:

Bibeln och dess delar

Jesus som barn, hans liv och lärjungar

Berättelser ur nya testamentet

Arbetsplan i religion åk 3-4

Åk 3 (år 1)

Bibeln

Bibelns berättelser gamla testamentet

- Patriarkerna:
 - Abraham
 - Isak
 - Jakob
- Josef
- Mose och budorden
- Samuel
- Kungarna:
 - Saul
 - David
 - Salomo

Kyrkoåret

- Högtider och traditioner tas upp då högtiden infaller.

Identitet och livsfrågor

- Stärka egna jaget
- Respekt och tolerans
- Tankar om: livet, förlust, sorg, gott och ont

Etik

- Gott och ont, rätt och orätt
- Kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer
- Alla människors lika värde, barnets rättigheter (barnkonventionen)
- Respekt, ansvar och förlåtelse
- Etik utgående från de tio budorden

Åk 4 (år 2)

Bibeln

Bibelns berättelser nya testamentet

- Jesus och lärjungarna
- Johannes döparen
- Liknelser
- Julevangeliet
- Påskens berättelser

Kyrkoåret

- Högtider och traditioner tas upp då högtiden infaller.
- Kyrkoåret (liturgiska färger)

Hemförsamlingen/närområdets religiösa liv

- Jomalaförsamling
- Församlingsliv (klubbar, körer etc.)
- Jomalakyrka (Vad finns i kyrkan?)
- Symboler i kyrkan
- Gudstjänsten
- Förrättningar: dop, konfirmation, bröllop och begravning

Identitet och livsfrågor

- Stärka egna jaget
- Respekt och tolerans
- Tankar om: livet, förlust, sorg, gott och ont

Etik

- Gott och ont, rätt och orätt
- Kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer
- Alla människors lika värde, barnets rättigheter (barnkonventionen)
- Respekt, ansvar och förlåtelse
- Etik utgående från gyllene regeln och det dubbla kärleksbudet

Arbetsplan i religion åk 5-6

Åk 5 (år 1)

Kyrkoåret

- Högtider och traditioner tas upp då högtiden infaller. Hela kyrkoårets högtider tas upp.

Kyrkohistoria

- Kristendomen når nord
- Klosterordnar
 - Franciscus (även Kökar)
 - Birgitta
 - Klosterliv
- Medeltida kyrkan
 - Tron
 - Kyrkobyggnaden (Åland)
- Reformationen
 - Luther
 - (O. Petri o. M. Agricola)

Kristna i olika delar av världen

- Katolska kyrkan
- Ortodoxa kyrkan
- (Evangelisk-Lutherska kyrkan)

Närområdets religiösa liv

- Olika kristna församlingar

Identitet och livsfrågor

- Stärka egna jaget och identiteten
- Respekt och tolerans
- Livet, förlust, sorg, gott o ont

Etik

- Gott och ont, rätt och orätt
- Kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer
- Barnets rättigheter-barnkonventionen
- Respekt, ansvar och förlåtelse

Åk 6 (år 2)

Kyrkoåret

- Högtider och traditioner tas upp då högtiden infaller

Kyrkohistoria

- Jesus ur historisk synvinkel
 - Romarna styr
- Mission
 - Missionsbefallningen
 - Petrus
 - Paulus
- Den första kristna kyrkan
 - Förföljelse-acceptans
- Kyrkan delas
 - öst och väst

Kristna i olika delar av världen

- Mission i modern tid

Världsreligioner (introduktion)

- Kristendom
- Judendom
- Islam
- Buddhism
- Hinduism

Identitet och livsfrågor

- Stärka egna jaget och identiteten
- Respekt och tolerans
- Livet, förlust, sorg, gott o ont

Etik

- Gott och ont, rätt och orätt
- Kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer
- Barnets rättigheter-barnkonventionen
- Respekt, ansvar och förlåtelse

Samhällskunskap

Åk 3-4

Närsamhället; boendemiljö, trafik, handikapp, allemansrätt
Lag o rätt; i familj o skola
Mediefostran; IKT (telefon, mobiltelefoni, datoranvändande)
Demokrati; skola, föreningar

Åk 5

Miljömedvetenhet
Demokrati; kommun o landskap
Lag o rätt; i samhället, brott o påföljder
Mediefostran
Ekonomi; egen o hemmens
Trafik

Åk 6

Reklampåverkan
Mediefostran
Trafikkunskap
Självstyrelsen

Historia

Historia i åk 3-4 ingår i **ämneshelheten omgivningskunskap**. Tyngdpunkten är Ålands natur, kultur och forntid.

Åk 3

Nordiska sagor och sägner

Åk 4

Tidslinje
Stenålder
Bronsålder
Järnålder

Åk 5

Det svenska rikets historia
Medeltiden, inkl Åland o kyrkorna, Kastelholm, klostret på Kökar, kungsgårdarna
Vasatiden, inkl reformationen på Åland, häxprocesser, Gloskär spetälskehospital
Stormaktstiden, inkl postväsendet över Åland
Frihetstiden, inkl Åland o Stora o lilla ofreden
Gustavianska tiden

Åk 6

Världshistorien till 1789; Antika kulturer, de stora upptäckterna fram till franska revolutionen
Källors tillförlitlighet

Musik

ÅRSKURS 1-2 (tyngdpunkt i sjungande och grundpuls)

- Repertoar hämtas ur omgivningen, årstiderna, kyrkoåret, traditioner, klassens aktuella tema
- Sång- och rörelselekar, ringdanser och övriga danser

Åk 1		Åk 2
Musiklära	- rytmstavelser - forte(starkt)/piano(svagt) - eko, solo/tutti - vers/refräng (AB-form)	- rytmstavelser - forte/piano, crescendo/diminuendo - repristecken - inledande not- och gehörsövningar
Lyssnande	- musiksagor, enskilda instrument - forte/piano, solo/tutti	- musiksagor, enskilda instrument - dur/moll
Instrumentspel	Spel på gehör och med hjälp av bokstäver - bodyperkussion/kroppsrhythmik - spel med utvalda rytminstrument - enkel ackompanjemang med klangspel Förberedelse för samspel	Spel på gehör och med hjälp av bokstäver - bodyperkussion/kroppsrhythmik - melodispel med klangspel - enkel ackordspel med ukulele Förberedelse för samspel
Skapande	Skapa ramsor, ljudkollage, dramatisering, improvisation	Enkla rytmackompanjemang, ljudkollage, dramatisering och improvisation
Dans/rörelse	Fri rörelse till musik. Röra sig i takt till musik. Kadril.	Fri rörelse till musik. Röra sig i takt till musik. Polonäs.

Årskurs 3-4 (tyndpunkt i sjungande och spelande)

- Repetition av viktiga begrepp från åk 1-2
- Repertoar: Åland och Norden. Temasånger, psalmer som anknyter till högtiderna
- Danser, historia och traditioner

Åk 3: Åland och Finland		Åk 4: Norden
Specifik repertoar	- Ålänningens sång, åländska folkvisor - Finlands nationalsång, finlandsvenska folkvisor	- Nordiska sånger och folkvisor - kanonsånger
Musiklära	- notsystem, G-klav, notnamn - teori och gehörsträning - enkla rytm och melodidiktam	- notsystem, G-klav, notnamn - taktarter 2/4, 3/4, 4/4 - dynamik (ppp-fff), segno/coda
Lyssnande	- Kända musikstycken från Åland och Finland - Kända kompositörer, författare, musiker	- Kända musikstycken från Norden - Kända kompositörer, författare, musiker
Instrumentspel	Spel på gehör eller enligt bokstäver/noter. Enkla spelstämmor. - ackordspel med ukulele	Spel på gehör eller enligt bokstäver/noter. Enkla spelstämmor. - ackordspel med ukulele

	- melodispel med klangspel, piano, (blockfl.) - Att spela enligt noter (melodispel)	- melodispel med klangspel, piano, (blockfl.) - grunder i elbas - Att spela enligt noter (melodispel)
Skapande	Egna melodier, improvisation (sång)	Egna texter, improvisation (spel)
Dans/rörelse	Fri rörelse till musik. Röra sig i takt till musik. Jenka.	Fri rörelse till musik. Röra sig i takt till musik. Vals, tango.

Årskurs 5-6

- Repetition av viktiga begrepp från åk 1-4
- Repertoar: traditionella och moderna sånger, sånger i anslutning till lyssnandet, klassens aktuella tema, sånger från afro-amerikansk tradition samt pop- och rockgenren
- Danser, historia och traditioner

	Åk 5 (Tyngdpunkt: bandspelande)	Åk 6 (Tyngdpunkt: bandspelande)
Specifik repertoar	Gregorianisk sång	- enkel flerstämmig sång
Musiklära	- notvärden/pauser - moll/dur ackord (treklang) - höjda och sänkta toner - orkesterinstrument, orkester, partitur - ljud och akustik, hörsel - musik och IT (utvalda appar)	- punkterad not och synkop - grunder i musikteknologi (PA-system) - tempobeteckningar - skalor och tonarter - rösten, målbrott - olika röstlägen, körsång och körtyper - musik och IT (utvalda appar)
Lyssnande	- Olika musikstilar och kända musikstycken från olika tidsperioder - västerländska konstmusik - musik från elevernas egen vardag	- Olika musikstilar och kända musikstycken från olika tidsperioder - scenmusik, världsmusik - musik från elevernas egen vardag
Instrumentspel	Spel på gehör/enligt bokstäver/enligt noter - grunderna i trummor - bandspel med: trumset, elbas, gitarr, ukulele, keyboard/piano	Spel på gehör/enligt bokstäver/enligt noter - bandspel med: trumset, elbas, gitarr, ukulele, keyboard/piano
Skapande	musik & bild, eget skapande (med ackord), improvisation	musik & drama, eget skapande (med melodi), improvisation
Dans och rörelse	Fri rörelse till musik. Röra sig i takt till musik. Bugg/jive.	Fri rörelse till musik. Röra sig i takt till musik. Schottis.

Gemensamt för åk 1-6:

- psalmer som anknyter till årstiderna och de stora högtiderna till exempel: Sommarpsalm från Åland,

- Den blomstertid nu kommer, Nu tändas tusen juleljus
- övningar i röstbehandling med hjälp av tal, ramsor, sånger och sånglekar
 - deltagning i sång, spel, dans och rörelse
 - deltagning i skolans fester, uppträdande
 - utveckla förmåga till musiklyssnande
 - allsidigt musiklyssnande genom olika aktiveringssätt
 - aktivt lyssnande med reflektion, analys och samtal
 - musik, hälsa och välmående
 - uttrycka musiken på olika sätt: med sång, instrument, kroppen, på papper osv...
 - musik och IT: utvalda musikappar till iPad används i undervisningen

Bildkonst

Åk 1-2

Färglära: Grundfärger och blandade färger

Komposition: Grundformer, proportioner, form och rytm

Tekniker: Olika kriterier och pennor. Vattenfärg och tryck. Collage och pappersvikning

Formgivning: Skapa med händerna. Lera, trolldeg och pappersmassa.

Åk 3-4

Färglära: Färgcirkeln, mellanfärger, komplementfärger och brutna färger.

Komposition: Rörelser, stilleben, 1-punktperspektiv, olika mönster.

Tekniker: Ytor och strukturer, penselteknik, tryck, skrapteknik, marmorering.

Formgivning: Lera och massor, geometriska figurer.

Åk 5-6

Färglära: Färgcirkeln, brutna färger och pastellfärger.

Komposition: Olika tekniker, mönster med hjälp av passare och linjal. Människor och djur i rörelse. Stilleben. Olika perspektiv, 2-punktperspektiv, färgperspektiv, ljus och skugga.

Tekniker: Tusch och kol. Ytor och strukturer med olika material. Collage, pappersvikning och tryck.

Formgivning: Konst av återanvänt material. Olika massor. Dekorationer

Åk 1-6

Museibesök, åländska och andra, stora konstnärer, deras verk och arbetssätt. Heraldik. Arkitektur

Slöjd

Åk 1-2

Finmotoriska övningar. Följa muntliga och visuella instruktioner. Rita av mallar, planera, och genomföra egna arbeten. Materialkännedom.

Arbeta i olika material; tyg, garn, papper, naturmaterial.

Arbeta med olika tekniker; fingervirkning, korsstygn, vävning, flätning.

Tillverkning av egna arbeten; handdockor, snoddar, dukar, kramdjur, tofsar, vävar.

Textilslöjd

Åk 3-4

År 1

Symaskinen; delar, iträdning, raksöm, zickzack, starta, fästa, svänga

Tyger; aviga-räta, bomullstyg

Redskap

Personlig modell av given produkt, följa arbetsordn

Sy korsstygn, kedjesöm, stjälsöm

Virka fasta maskor, virka runt

Egna schabloner, stöppla

År 2

Valfri produkt enl given teknik

Blockhus-/lapp teknik el applikation

Sticka; lägga upp, räta maskor, avmaska

Åk 5-6

Måttagning, mönsterdelar, kopiera, rita o planera

Planera egen produkt

Bomullstyg, konstfiber, collegetyg, trikå, aidaväv, pärlgarn, mouliné´garn, virkgarn, ylle

Korsstygn, kedjesöm, stjälsöm, tråckla

Slätstickning med 5 stickor, intagning, avmaskning

Stolpvirkning

Silkscreenram

Dragkedja, snedlist, fälla, trikåsöm, klädesplagg

Teknisk slöjd

Åk 3-4

Verktygens användning och funktion

Maskiner och säkerhetsföreskrifter

Arbetssätt: mäta, rita, vinkla, såga, hyvla, raspa, fila, slipa, spika, borra, skruva, urholka, ytbehandla

Förslag på arbeten: båtar, fågelholk, pappershållare, isdubbar

Åk 5-6

Verktygens användning o funktion

Maskiner o säkerhetsföreskrifter

Arbetssätt: mäta, rita, vinkla, såga, hyvla, raspa, fila, slipa, spika, skruva, borra, tappa, ytbeh

Arb förslag: skylt, hylla, blompiedestal, pappersrullshållare

Gymnastik och idrott

Syfte:

Befrämja elevernas fysiska, psykiska och sociala utveckling och skapa förståelse samt intresse för regelbunden motion. Alla elever ges möjlighet att tillfredsställa sitt rörelsebehov samt att uppleva glädje, rekreation och gemenskap utifrån sin egen nivå.

Eleverna ska få möjlighet att pröva på många olika former av idrott för att hitta en egen personlig träningsform.

Mål:

Insyn i olika motionsformer, lära sig samarbeta genom lek och spel, fair play, uppleva gemenskap och glädje genom fysisk aktivitet samt förstå sambandet mellan motion och hälsa.

Åk 1-2

Simning; vattenvana, flyta, doppa, hund- och ryggsim, inledande bröstsim

Redskapsgymnastik/motorik; Åla, rulla, handstöd, balans, förflyttningar, svingar, hopp, klättring, takt, tempo och rytm, kullerbyttor, hjulning, satsbräda, uthopp, grundställning.

Bollspel; kast, lyror, dribblingar, passningar, placeringar, anfall och försvar, tillämpning av spel, träna öga-hand koordination

Dans och rytmik; Pardans/traditionell dans (t.ex. vals, polonäs, bugg). Modern dans och fri dans

Friidrott; löpsteg, 3-fasstart, skyttelstafett, längdhopp, kärnkast, ansats

Skridskoåkning; snörning, åkställning, t-start, plogbroms, skär

Skidåkning; transport, åkställning, plogbroms, klättring, par- och diagonalstakning

Orientering; terränglekar, väderstreck, kartan som bild av verklighet, passa kartan, stjärn- och banorientering

Hälsa; rätt klädsel och utrustning, hygien, positiva upplevelser, motion och hälsa

Åk 3-4

Simning; olika simsätt, distanssimning, bogsering

Redskapsgymnastik/motorik: smidighet, kombinationer (räck, bom, romerska ringar, kullerbyttor, hjulningar, handstående), ansats, grovmotoriska rörelsemönster

Bollspel: vanliga bollsporter, spelregler, passningsövningar, målskott, anfall och försvar, spelidé, fair play, träna öga-hand koordination

Dans och rytmik; Pardans/traditionell dans (t.ex. repetition av vals och bugg, introduktion av folkdanser), modern dans och fri dans

Friidrott; sprint, distans, växlingar, längdhopp, kast med boll, turbospjut, ansats, introduktion till kulstötning och höjdhopp

Skridskoåkning; introduktion av hockeybroms. Inner- och ytterskär, isspel, isvett

Skidåkning; Repetition av par- och diagonalstakning samt åkställning och plogbroms. Motionsåkning, skridskostil

Orientering; Repetition av karta och väderstreck, banorientering

Hälsa; rätt klädsel och utrustning, hygien, positiva upplevelser, motion och hälsa

Åk 5-6

Simning; repetition av de olika simsätten, distanssimning, livräddning

Redskapsgymnastik/motorik: smidighet, kombinationer (räck, bom, romerska ringar, kullerbyttor, hjulningar, handstående, trapets med olika hopp), ansats, grovmotoriska rörelsemönster

Bollspel; laganda, spelregler samt utövande av de vanligaste bollsporterna, spel med racket och slagträ, fair play, enkla spelkombinationer och spelförståelse

Dans och rytmik; bugg, aerobics, modern dans

Friidrott; löpning, växlingar i rundbanestafett, längdhopp, 3-steg, höjdhopp, spjut, kula

Skridskoåkning; hockeybroms, hastighetsåkning, enkla kombinationer, isspel, isvett

Skidåkning; motionsskidning, skridskostil

Orientering; banorientering

Hälsa; rätt klädsel och utrustning, hygien, kost och hälsa, enkel träningslära (uppvärmning, träning, stretchning)

Styrka och kondition; styrkeövningar med egen kroppsvikt, teknikgenomgång av enkla styrkeövningar, cirkelträning och konditionsbanor

Engelska (gemensam arbetsplan för SÅHD)

Åk 2-3

Eleverna skall:

- utveckla intresse för engelska språket
- lära sig uppfatta, förstå och våga tala engelska och agera enligt individuell förmåga
- lära sig respektera varandras kunskaper och färdigheter
- göra sig förstådda i för dem nära och vardagliga situationer
- med hjälp av bilder förstå en enkel text berättad på engelska

Innehåll:

- vardagliga fraser
- räkneord 1-20
- alfabetet
- ordkunskap tex.djur, familj, skola, kroppen, kläder, veckodagar, mat, möbler, jämna klockslag, verb, adjektiv

Åk 4

Eleverna skall:

- lära sig att använd engelska språket för att kommunicera med varandra
- kunna översätta och producera enkla texter
- befästa ett gott uttal genom muntliga övningar

Innehåll:

- vardagliga fraser
- räkneord 1-100
- presens av *to be* och *to have*
- obestämd och bestämd artikel
- demonstrativa pronomen, *this* och *that*
- prepositioner: *in, on, under, over, beside, behind, in front of, at, near, between*
- regelbunden plural
- presens av regelbundna verb
- *there is – there are*
- genitiv (med apostrof)
- ordkunskap tex. månaderna, möbler, mat, väder, klockan, verb, adjektiv

Åk 5-6

Eleverna skall

- lära sig att använda språket för att kommunicera med andra utgående från texter som handlar om barn och vuxna i såväl realistiska som fantasifulla situationer.
- befästa ord, uttryck och språkliga mönster genom skriftliga övningar.
- få kännedom om barns levnadsförhållanden i engelskspråkiga länder, samt en inblick i kultur och samhällsliv

Innehåll **åk 5:**

- imperfekt av *to be, to have, to do*
- omskrivning med *do* och *does* i frågor och nekande satser
- possessiva pronomen
- komparation av regelbundna adjektiv
- ordningstal
- oregelbunden plural
- datum

- genitiv med *of*
- fonetiska tecken

Innehåll i **åk 6:**

- räkneord 1-1000
- progressiv form
- oregelbundna verb
- futurum
- komparation av adjektiv
- reflexiva pronomen
- relativa pronomen

Finska

Eleverna skall utveckla kunskaper och färdigheter som behövs i vardagliga finska språksituationer och för fortsatta språkstudier.

Målet med undervisningen är att eleverna skall våga uttrycka sig på finska i tal och i förlängningen i skrift. Eleverna skall förstå talad finska anpassad till det år de läser finska, samt enklare texter.

Arbetsätten och metoderna skall bygga på en funktionell och kommunikativ syn på språk och lärande.

Grammatikaliska strukturer:

Åk 5

Nom sing, plur

Gen sing

Adessiv, inessiv sing

Kongruens

Verb i presens

Jakande och nekande presens

Ordningstal i grundform

Uttrycka antal

Enkla tidsuttryck

Tyngdpunktsområden:

- ☐ Våga uttrycka sig!
- ☐ Uttryck från ”dagligt tal”
- ☐ Tematisk undervisning
- ☐ Läraren använder målspråket i klassrummet
- ☐ Lekfulla lärandesituationer / drama
- ☐ Finska traditioner

Åk 6

Jak och nek presens

Frågor i presens

Part sing

Uttrycka priser

Uttrycka tider

Tyska

Åk 5-6

Eleverna skall:

- klara av tyska i för dem vardagliga sammanhang
- ha någon kännedom om tysktalande länder

Tonvikten ligger på övningar i muntlig färdighet med gott uttal. Skriv- och språkriktighetsövningar skall stödja den muntliga färdigheten. Genom att undervisningsmetoder och material varierar, tas elevernas olika inlärningsstilar i bruk. En atmosfär, där var och en arbetar målmedvetet och kan få känna glädje över sina framsteg, främjas, så att eleverna fullt ut vill och vågar använda språket.

Eleverna skall få en inblick i levnadsförhållanden, samhällsliv, sport och kultur i de tysktalande länderna, och därigenom i någon mån förstå sig på kulturella skillnader.

Innehåll:

Grundläggande ord/fraser inom följande ämnesområden:

- hälsnings-, artighetsfraser (vykort, brev, mail, telefonering)
- presentera sig och sin familj
- släkt
- fritidsintressen/aktiviteter tex. djur, sport, musik
- alfabetet
- siffror, sifferuttryck; tel.nr, pengar, årtal
- café- och restaurangbesök /livsmedel, rätter
- inköp
- skola, arbete, yrken
- vägbeskrivningar, resor, färdmedel, hotell
- tidsuttryck; klockan, veckodagar, del av dag, månader, årstider
- väder
- kläder
- kroppen, hälsa
- färger, vanliga adjektiv
- Hus och hem
- Högtider, traditioner
- Nationalitetsord

Grammatik:

- regelbunden presens
- presens av *haben* och *sein*
- perfekt av regelbundna verb
- substantiv med stor bokstav
- artiklar i nominativ
- plural
- personliga pronomen
- possessiva pronomen, singular (ev. pluralis)

Handlingsplan

*- för elever med läs-, skriv- och
matematiksvårigheter*

*- för elever med specifika läs-, skriv- och
matematiksvårigheter*

2016

Inledning

Kommunerna Eckerö, Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland på Södra Åland, utgör tillsammans Södra Ålands högstadiedistrikt, som är upptagningsområde för Kyrkby Högstadieskola i Jomala.

Handlingsplanen för elever med läs- och skrivsvårigheter/specifika läs- och skrivsvårigheter samt matematiksvårigheter/specifika matematiksvårigheter gäller gemensamt för alla skolor i distriktet och berör all personal verksam inom skolan. Utifrån en helhetssyn på den enskilda eleven uppgörs ett individuellt åtgärdsprogram (se bilaga 1) som möjlig-gör kontinuitet och uppföljning av elevens lärande. Åtgärdsprogrammet följer med vid stadieövergångar och eventuellt skolbyte. Till åtgärdsprogrammet bifogas även APS-IP-blanketten där alla eventuella stödåtgärder framkommer (se bilaga 2). Handlingsplanen grundar sig på Ålands landskapsregerings, utbildningsbyråns, trestegsstöd Läroplan – stöd för lärande och skolgång (se bilaga 3). Ett annat dokument som ligger som grund för handlingsplanen är planen för oro (se bilaga 4).

Denna handlingsplan är baserad på Grundskolelagen (1995:18), för landskapet Åland, Grundskoleförordningen för landskapet Åland (1995:95), Landskapet Ålands läroplan för grundskolan (1996, reviderad 2015).

Mål

- Att vi inom södra Ålands högstadiedistrikt har ett gemensamt synsätt, som har sin grund i trestegsstödet (se modell ASM-triangeln i bilaga 5), på elevens läs- och skrivsvårigheter/specifika läs- och skrivsvårigheter samt matematik-svårigheter/specifika matematiksvårigheter och som sträcker sig genom hela grundskolan.
- Att undervisningen på samtliga stödnivåer bedrivs av lärare med kunskaper och förståelse för eleven i fråga, samt att fortbildning och studier ger lärarna fortsatta fördjupade insikter i de olika ämnena.

Begrepp

Läs- och skrivsvårigheter är ett övergripande begrepp som innefattar alla svårigheter inom läs- och skrivutvecklingen där specifika läs- och skrivsvårigheter är en av dem. Syftet med handlingsplanen är att elever ska ges möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen, utveckla sin studie-förmåga optimalt och utveckla en positiv självbild.

Möjliga faktorer som kan orsaka läs- och skrivsvårigheter/specifika läs- och skrivsvårigheter:

Bild enligt Christer Jacobson¹. (Jacobson 2006).

Specifika läs- och skrivsvårigheter - definition

"Dyslexi² är en nedsättning i vissa språkliga funktioner, särskilt de fonologiska (fonologi avser språkets ljudmässiga form), som är viktiga för att kunna utnyttja skriftens principer för kodning av språket. Nedsättningen ger sig i första hand tillkänna som svårigheter att uppnå en automatiserad ordavkodning vid läsning. Men den kommer också fram tydligt genom dålig stavning. Sekundära konsekvenser kan innefatta svårigheter med läsförståelse och begränsad läserfarenhet, vilket kan

¹I distriktets handlingsplan har vi bytt ut begreppet dyslexi mot specifika läs- och skrivsvårigheter

²Specifika läs- och skrivsvårigheter

hämna tillväxten av ordförråd och kunskap om omvärlden. Den dyslektiska nedsättningen går i regel igen i släkten, och man har anledning att anta en

genetisk disposition som kan medföra neuro-biologiska avvikelser.

Karaktäristiskt för dyslexi är att den är varaktig och svårbehandlad. Även om läsningen efter hand blir acceptabel, kvarstår oftast stavningsproblem. Vid en mer grundläggande kartläggning av fonologisk förmåga finner man att svagheter på detta område kvarstår upp i vuxen ålder". (Lundberg, 2010).

Kännetecken och symptom för specifika läs- och skrivsvårigheter (FDB, 2014):

- Osäker på bokstävernas ljud och utseende
- Utelämnar bokstäver
- Läser fel på småord
- Kastar om bokstäver
- Glömmer prickar och ringar
- Otydlig handstil
- Läser långsamt och hackigt
- Läser fort och gissar
- Har svårt att förstå vad hen läser men förstår när någon annan läser text
- Blir fort trött och får ont i huvudet vid läsning
- Har svårt att hinna läsa textremsan på TV
- Har svårt att minnas ordningsföljden i alfabetet eller på veckans dagar

Matematiksvårigheter/Specifika matematiksvårigheter - definition

"När man pratar om inläringssvårigheter i matematik innebär det att barnet har ovanligt svårt att tillägna sig basfärdigheter i matematik trots att barnet fått undervisning och stöd. Oftast bedöms detta i relation till hur snabbt och med hur stor arbetsinsats jämnåriga barn vanligtvis lär sig samma saker.

Med inläringssvårigheter i matematik avses inte färdighetsbrister i mera komplicerade matematiska färdigheter, så som i algebra eller trigonometri. Förenklat kan man säga att vi talar om svårigheter vid inläring eller bristande inlärningsberedskap gällande de färdigheter som lärs ut i skolan och som eleverna förväntas tillägna sig under de första skolåren. Enligt beräkningar förekommer matematiska inläringssvårigheter hos ungefär 3-7% av eleverna. Räknar man med alla mindre problem med matematik blir antalet väsentligt större." (Niilo Mäki Institutet,

2015).

Förutom allmänna matematiksvårigheter orsakade av tex inlärnings-svårigheter, en negativ inställning till undervisningen, emotionella, sociala och neuropsykiatriska faktorer, kan det även finnas specifika matematiksvårigheter.

Kännetecken och symptom för specifika matematiksvårigheter (Niilo Mäki Institutet, 2015):

- Räknesvårigheter väldigt tidigt, redan från förskoleålder
- Svårt att lära sig multiplikationstabellen
- Kastar om siffror – 346 kan bli 364
- Svårt att uppfatta antal och mängd
- Svårt att komma ihåg siffror så som telefonnummer och liknande
- Svårt att skilja på höger och vänster
- Svårt att läsa kartor
- Svårt att kolla busstabeller

Screening

Inom Södra Ålands högstadiedistrikt görs kontinuerligt screening av elevernas läsning och skrivning. Vid behov gör skolpsykologen vidare utredningar.

Utifrån screeningarna görs en helhetsbedömning och beslut tas om eventuella åtgärder inom trestegsstödet. Vid behov tas ärendet upp i skolans elevvårdsgrupp, EVG. Åtgärdsprogrammet uppgörs i ett samarbete mellan klassföreståndare/klasslärare/ämneslärare och speciallärare. Det presenteras för eleven och vårdnadshavare. Åtgärdsprogrammet ska utvärderas regelbundet.

Differentiering

Trestegsstödet förutsätter att läraren använder mångsidiga arbetssätt och metoder som beaktar elevernas förutsättningar. Uppmärksamhet bör fästas vid elevernas olika sätt att lära sig. De tre viktigaste dimensionerna i differentiering är variationen i studiernas omfattning, tempo och djup.

(Vataja, 2011).

Källor:

FDB - Föräldraföreningen för Dyslektiska barn. 2014. LÄSK-pärmen. FDB, Stockholm.

Jacobson, Christer. 2006. Dyslexi – aktuellt om läs- och skrivsvårigheter. *Svenska Dyslexiföreningens och Svenska Dyslexistiftelsens tidskrift nr 4/2016*. https://www.spsm.se/contentassets/e5b66454842b4432b786e43307ed6d1d/jacobson_hemsidan.pdf. (Hämtad 6.9.2016).

Lundberg, Christer. 2010. *Läsningens psykologi och pedagogik*. Natur & Kultur.

Niilo Mäki Institutet. Lukimat. 2015. *Inlärningsvårigheter i matematik*. <http://www.lukimat.fi/matematik/for-foraldrar/inlarningssvarigheter-matematik> (Hämtad 6.9.2016).

Vataja, Pia. 2011. Differentiering i praktiken - praktiska tips för vardagen. <http://www.speres.fi/Site/Data/839/Files/material/inklusion/inklusion2012/Differentiering.pdf> (Hämtad 6.9.2016).

Handlingsplanen är reviderad hösten 2016 av Mimmi Nyholm, Camilla Häuselmann, Ulf Nyback och Jessica Järneström.

Upprättat av/ datum	Klasslärare/ Ämneslärare	Datum:
Elev		
Födelsetid		
Klass		
Skola		
Svårigheter	*Matematik * Läsning * Skrivning	
Stödform	*Allmänpedagogiskt *Specialpedagogiskt *Mångprofessionellt	
Vårdnadshavarens kontaktuppgifter		
Datum för pedagogisk bedömning EVG		
Beskrivning av elevens behov och förutsättningar		
Målsättningar		
Pedagogiska lösningar	Stöd för lärandet (Fyll även i tidpunkt när stödet gavs) * Inlästa läromedel i * Färdiga anteckningar i * Instuderingsfrågor i * Stödord/bildstöd i * Dator som hjälpmedel i * Kortare/färre uppgifter i * Korta, tydliga instruktioner i * Differentiering av lärostoff i * Speciell placering i klassrummet * Alternativ redovisningmetod/ej muntliga framträdanden i grupp * Får hjälp av assistent under lektionstid, raster * Personlig Ipad * Läxhjälp * Stödundervisning i ansvarig: Vid provtillfällen (Fyll även i tidpunkt när stödet gavs) * Instuderingsfrågor i * Muntliga prov i * Muntlig komplettering i * Längre tid vid prov i * Kortare/uppdelat prov i * Skriver på dator/iPad i * Stavfel beaktas ej i * Hjälp med läsning av: vuxen-talsyntes-bilder-stödfrågor * Hjälp med skrivning av: vuxen-talsyntes-bilder-stödfrågor * Möjlighet att skriva: helt enskilt-i liten grupp-bakom skärm i klass	

Eleven deltar i	Specialundervisning i Ansvarig:
Arbetsmetoder inom specialundervisningen	
Elevens och hemmets ansvar	
Uppföljning och utvärdering sker på följande sätt, datum	
Åtgärdsprogrammet har upprättats av:	Plats och datum: Namnförtydligande
Elev	
Vårdnadshavare	
Vårdnadshavare	
Klassföreståndare	
Speciallärare	
Övriga	
Uppföljning och utvärdering	
Sekretessbelagd handling finns	Ja Nej Ansvarig:
Bilagor	

Skolans/kommunens namn (logo)

Omdöme för läsåret 201x-201x

Åk x
höstterminen
201x

Namn

Födelsetid

**Ansvar och
samarbete**

**Kunskaper och
framsteg**

Svenska

Matematik

Övriga ämnen

Tilläggsuppgifter

Nästa termin
börjar

Ort och datum

Klasslärare

Rektor/föreståndar
e

Vårdnadshavare

Betygsformulär fastställt av Ålands landskapsregering beslut
22 U2/13.03.2013.

Skolans/kommunens namn (logo)
Mellanbetyg för läsåret 201x-201x

Åk x
höstterminen
201x

Namn

Födelsetid

Ansvar och samarbete:

Gemensamma ämnen och ämneshelheter

Vitsord

Svenska
Matematik
Biologi
Geografi
Fysik och kemi
Religions-/livsåskådningskunskap
Historia
Samhällskunskap
p
Musik
Bildkonst
Textilslöjd
Teknisk slöjd
Idrott
Engelska (A1)

Valfria ämnen

Tilläggsuppgifter

Nästa termin börjar

Ort och datum

Klasslärare

Rektor/föreståndare

Vårdnadshavare

Förklaringar:

Vitsord för kunskaper och
färdigheter

10 = Utmärkta

9 = Berömliga

8 = Goda

7 = Nöjaktiga

6 = Försvarliga

5 = Svaga

4 = Underkända

Betygsformulär fastställt av Ålands landskapsregering beslut 22
U2/13.03.2013.

Språk

A 1 = Obligatoriskt språk
från år x

A 2 = Valbart språk från år x